

Puntdevista 77. La realitat és o es construeix? (22/9/2020)

Aquest és un debat filosòfic permanent, però no merament especulatiu, sinó amb clares implicacions per a la vida personal i col·lectiva, segons la concepció que s'adopti. Els partidaris de la primera concepció, els realistes, podríem dir, tendiran més a la passivitat i l'acceptació del que els envolta, mentre els constructivistes tendiran més a la activitat i a la transformació de l'entorn. Evidentment, l'anomenada "realitat" té múltiples vessants a analitzar, ara, però, em limitaré a una ben concreta: la realitat lingüística de Catalunya, encara que també podria aplicar-se a altres territoris de l'estat.

Segons dades publicades oficialment, la població que té el català com a llengua habitual significa una mica més d'un terç del total de la població; tots els catalano-parlants són bilingües; s'han perdut uns 300.000 catalano-parlants habituals en els darrers 13 anys; més del 70% dels catalano-parlants habituals canvien al castellà quan reben una resposta en aquesta llengua (no sabem quants es dirigeixen en castellà ja d'entrada); el 85% dels casos no poden escollir el català a la justícia... Aquesta és la realitat present, a la qual s'hi poden afegir unes altres dades que ben segur han incidit directament en construir-la: en el segle passat vàrem patir 40 anys de repressió de la llengua catalana en tots els àmbits; actualment menys del 2% de les places de treballadors públics de l'Estat valoren els coneixements de la llengua catalana; el català no pot ser emprat en els òrgans del govern central i les Corts espanyoles, les plataformes audiovisuals pràcticament no ofereixen continguts en català; més del 35% de la població de Catalunya han nascut fora del principat; solament la llengua castellana és d'obligat coneixement ...

Moltes més dades en un i altre sentit es podrien esmentar, però en conjunt la llengua pròpia de Catalunya, el català, es troba en clara inferioritat front a l'única llengua oficial arreu de l'estat, la qual cosa resulta més notòria en les zones més densament poblades. Davant aquesta situació, les crítiques a TV3, per exemple, perquè en les seves sèries i programes hi ha una notòria presència de la llengua castellana, fàcilment podran rebre la resposta que reflecteixen la realitat lingüística del país. Però aleshores es pot replicar que TV3 ha de mostrar la realitat que vol col·laborar a construir i per a la qual fou creada. I és que la realitat ara existent s'ha construït per una sèrie de factors, com els ja assenyalats anteriorment, que no afavoreixen que el català sigui la llengua majoritària d'us a Catalunya en tots els àmbits.

Així el percentatge de coneixements de català creix en les franges d'edat més joves. Entre les persones de 15 a 29 anys el coneixement de català supera el 80%, tant pel que fa a saber-lo parlar com a saber-lo escriure. La incidència de l'escolarització és, per tant, notòria. I cal recordar que aquesta escolarització es va aplicar en forma d'immersió lingüística a partir dels anys vuitanta, en contra de la proposta fins aleshores defensada pels partits marxistes, que defensaven el bilingüisme: que els alumnes aprenguessin a llegir i escriure en la seva llengua materna, si bé després la immersió fou acceptada de forma unànime per totes les forces polítiques i educatives; fins a l'aparició del partit de Ciutadans, per cert.

Quan una llengua es troba en situació d'inferioritat en el seu propi territori, necessita aplicar mesures que l'ajudin a sobreviure. Així es troba, per exemple, el castellà en Puerto Rico o el francès en el Quebec. I això que ambdues llengües tenen un suport extern que les ajuda en la seva supervivència. El cas del català és encara més sensible: menys suport legal que els anteriors i amb molt escàs reforç extern, car la situació al País Valencià, a les illes Balears, a la Catalunya Nord i, fins i tot, Andorra, no es troben en millors condicions que nosaltres.

L'ús d'una llengua no és solament l'aplicació d'una eina comunicativa, és també una forma de concebre el món, una expressió de tota una cultura y una història, d'una nació, en síntesi. Mirem, sinó, quina és la concepció que del país defensen els grups que solament utilitzen el castellà en les seves exposicions al Parlament de Catalunya. Per això els països que tenen llengües minoritàries en el conjunt del món global, no renuncien al seu manteniment i foment en el propi territori, com són els casos de Suècia, Noruega, Islàndia, Dinamarca, etc., etc. I en defensa de la seva llengua pròpia apliquen tota la força legal i social que disposen.

Els catalans, que sabem som una nació sense estat propi, tenim molt limitades les nostres forces legals per fer del català una llengua habitual en tots els àmbits de la vida, per això, si realment no volem que progressivament es vegi marginada i reclosa a l'ús solament oral en petits reductes, cal que la població catalano-parlant reforcem la seva presència arreu, amb valentia, per ajudar a construir la realitat que voldríem. Tot això sense renunciar al bilingüisme català-castellà i al poli-lingüisme en altres llengües, no en va som subjectes globals, també.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)